

**Hallituksen esitys eduskunnalle Valtiontakuukeskusta koske-
vaksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vientitakuulaitos ja Valtiontakauslaitos yhdistettäisiin Valtiontakuukeskus -nimiseksi kauppaa ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvaksi yksiköksi, jonka toimialana olisi vientitakuiden ja valtionehtäysten myöntäminen sekä mahdolliset muut ensi sijassa pienten ja keskisuuren yritysten riskirahoituksen saatavuutta parantavat tehtävät. Vientitakuiden ja valtionehtäysten varsinainen sääntely jäisi muualle lainsäädäntöön. Takuukeskus jatkaisi kaikilta osin vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen toimintaa. Takuukeskukselle siirtyisivät laitosten kaikki oikeudet ja velvollisuudet.

Vientitakuulaitoksen hoidossa oleva vientitakuurahasto ja Valtiontakauslaitoksen hoidossa oleva valtionehtäusrahasasto siirtyisivät Valtiontakuukeskuksen hoidossa oleviksi vientitakuurahastoksi ja valtionehtäusrahasastoksi, jotka olisivat valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella. Vientitakuurahasto muodostuisi takuukeskuksen vientitakuutoiminnasta kertyvistä varoista sekä varoista, jotka rahastolle valtion tulo- ja menoarviossa osoitetaan. Valtionehtäusrahasasto muodostuisi takuukeskuksen val-

tiontakuutoiminnasta syntyvistä varoista sekä valtion tulo- ja menoarviossa osoitettavista varoista.

Takuukeskuksen toimintaa ohjaava ja valvo-va elin olisi hallintoneuvosto. Takuukeskuksessa olisi johtokunta, joka jakaantuisi päätösvaltaa käyttäviin vientitakuujaostoon ja valtionehtäusjaostoon. Takuukeskuksessa olisi toimitusjohtaja. Vientitakuulaitoksen ja Valtionehtäuslaitoksen henkilökunnat siirtyisivät takuukeskuksen palvelukseen.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotukset takuukeskuksen teollisuus- ja alustakausvaltuuksien korottamiseksi ja teollisuustakauksia koskevan lain soveltamisalan tarkistamiseksi sekä vähäinen muutos vientitakuutoimintaa koskeviin säännöksiin.

Esitys liittyy vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1989. Alustakausvaltuuksien korottamista ja viennin rahoittamista koskevat muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	5. Suhde muuhun lainsäädäntöön	8
1. Esityksen syyt ja tavoitteet	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
2. Nykyinen tilanne	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	9
2.1. Lainsäädäntö	3	1.1. Laki valtioneuvostokeskuksesta	9
2.1.1. Vientitakuulaki	4	1.2. Laki vientitakuulain muuttamisesta	14
2.1.2. Laki eräiden elinkeinoalojen valtiotakauksista	4	1.3. Laki eräiden elinkeinoalojen valtioneuvostokauksista annetun lain muuttamisesta	15
2.1.3. Muu lainsäädäntö	5	1.4. Laki laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtioneuvostokauksista annetun lain muuttamisesta	15
2.2. Käytäntö	5	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	16
3. Asian valmistelu	6	3. Voimaantulo	16
4. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset	7	LAKITEKSTIT	17
4.1. Organisaatoriset muutokset	7		
4.2. Henkilöstövaikutukset	8		
4.3. Taloudelliset vaikutukset	8		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen syyt ja tavoitteet

Vientitakuulaitos ja Valtiontakauslaitos ovat rahastopohjaisia valtion laitoksia, joiden kummankin päätehtävänä on yritystoiminnan edistäminen ottamalla siihen liittyviä riskejä valtion kannettavaksi. Valtiontakauslaitos takaa yritysten investointeihin tarvittavia luottoja, kun taas vientitakuulaitoksen vastuut perustuvat viennin ja sen rahoituksen yhteydessä syntyviin riskeihin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vientitakuulaitos ja Valtiontakauslaitos ja eräiltä osin niiden nykyiset toiminnot yhdistettäväksi muodostamalla niistä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluva Valtiontakaukeskus. Laitosten yhdistäminen merkitsisi sitä, että yritysten investointeja ja vientitoimintaa voitaisiin edistää nykyistä yhtenäisemmin toimenpitein. Vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan asiantuntemus ja ohjaus tulisivat toimenpiteen johdosta yksiin käsiin. Tämä olisi mahdollista, vaikka vientitakuutoiminta pidettäisiin rahoituksellisesti erillään muusta takaukeskuksen toiminnasta. Yhdistäminen selkeyttäisi valtion erityisrahoitustoimintaa.

Vientitakuutoiminnan osalta suurimmat riskit aiheutuisivat edelleen takaukeskuksen perustamisen jälkeenkin suuren teollisuuden vientitilauksista. Vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan hallinnollinen yhdistäminen mahdollistaisi kuitenkin vientitakuutoiminnan aktivoimisen pienten ja keskisuurten yritysten piirissä. Näiden yritysten osalta voidaan tietoa realistisista viennin edellytyksistä lisätä ja viennin aiheuttamia riskejä entistä tehokkaammin kattaa. Lisäksi takaukeskuksella olisi yhdistettäviä laitoksia paremmat mahdollisuudet järjestää takuu- ja takaustoiminnan alueellisen palvelun tarjonta. Sen ylläpitäminen olisi kustannuksiltaan edullisempaa kuin molempien laitosten osalta erikseen. Yhdistäminen tekisi myös takaukeskuksen nykyisiä yksittäisiä laitoksia tunnetumman, mikä osaltaan edistäisi toimintojen kohdentumista.

Takuisiin ja takauksiin liittyvää selvitystyötä voidaan yhdessä yksikössä suorittaa nykyistä keskitetympin. Hakemusten käsittelyn arvioidaan tämän johdosta nopeutuvan ja hankekohtaisten käsittelykustannusten alenevan. Vaikka useat nykyisten laitosten toiminnot jäävät ennalleen ja siten erilleen, saadaan laitosten hallintojen ja johdon yhdistämisestä säästöä.

Lainsäädännön uudistaminen tarjoaa samalla mahdollisuuden asettaa takaukeskukselle taloudellisia tavoitteita. Tästä syystä hallitus katsoo, että takaukeskukselle tulisi asettaa itsekannattavuustavoite pitkällä aikavälillä. Mäinnittu velvoite perustuisi toisaalta vientitakuutoimintaa koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin, toisaalta pyrkimykseen korostaa takaukeskuksen omaa taloudellista vastuuta valtion liikelaitoksille asetettujen taloudellisten tavoitteiden suuntaisesti.

Takuu- ja takausvastuiden enimmäismäärien korottaminen olisi tarpeen takuiden ja takausten kysynnän kasvun johdosta. Laivanrakennus- ja laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävien niin sanottujen alustakausten osalta käsiteltävänä olevat takaushakemukset yhdessä voimassaolevien takausten ja sitovien takauspäätösten kanssa ylittävät jo nyt nykyiset takausvaltuudet. Teollisuustakausten osalta vastaavan tilanteen arvioidaan olevan edessä viimeistään 1990-luvun alussa. Määrien tarkistaminen olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa nyt samassa yhteydessä kuin organisaatiouudistuksen.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Vientitakuulaitos ja Valtiontakauslaitos perustettiin aikanaan poistamaan eräitä yritystoiminnan rahoituksessa ilmenneitä puutteita. Kummankin laitoksen toiminta perustuu erityislakiin, jotka materiaalien säännösten lisäksi sisältävät yleiset säännökset niissä mainituja tehtäviä hoitavista organisaatioista.

Vientitakuulain (479/62) mukaisen vientitakuutoiminnan käynnistämällä pyrittiin vähentämään yrityksille ulkomaisista toimituksista aiheutuvaa tappionvaaraa perustamalla vientitakuulaitos mainittuja tehtäviä hoitamaan. Lakia on useaan otteeseen muutettu täydentäen ja osittain laitokselle kuuluvia tehtäviä lisäten. Laitokselle on lisäksi sittemmin annettu tehtäväksi huolehtia niistä valtioneutakuista, joita voidaan myöntää valtioneutakuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/85) perusteella.

Valtioneutakauslaitos perustettiin alun perin helpottamaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten vakuusjärjestelyjä eräiden elinkeinoalojen valtioneutakauksista annetun lain (375/63) mukaisesti. Myös tätä lakia on useaan otteeseen muutettu. Valtioneutakauslaitoksen tehtäväkenttää on myöhemmin laajennettu valtioneutakauksiin, joita voidaan myöntää laivanrakennus ja laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtioneutakauksista (573/72) ja teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtioneutakauksista (609/73) annettujen lakien perusteella.

2.1.1. *Vientitakuulaki*

Vientitakuulain mukaan voidaan valtion vientitakuuita myöntää teollisuustuotteiden, turkisten, turvetuotteiden ja elävien eläinten viennin sekä kehitysmaihin suuntautuvien investointien yhteydessä syntyvän tappionvaaran varalta. Vientinä pidetään myös vuokrausta sekä valmistusta ja patenttioikeuksien siirtoa ulkomaille ja suunnittelu-, asennus-, rakennus- tai muun työn suorittamista ulkomaiselle tilaajalle. Takuumuotoja on käytössä useita, jotka on määriteltä voimassa olevan lain 2 §:ssä.

Vientitakuutoiminnalta edellytetään yleisesti laissa, että sillä pyritään edistämään kaupankäyntiä, joka viennin laadun ja markkinaolosuhteet huomioon ottaen ei sisällä tavallisuudesta poikkeavia maksu- tai muita ehtoja. Kehitysmaihin suuntautuvan pääomatavaroiden viennin yhteydessä voidaan tästä kuitenkin poiketa. Myös kehitysmaihin suuntautuvien investointien osalta sisältyy lakiin erityiset säännökset. Laissa on määriteltä vientitakuiden yhteenlasketun takuuvastuuden kirjanpidollinen enimmäismäärä, joka tällä hetkellä on 20 miljardia markkaa, sekä erikseen kehitysmai-

hin suuntautuvaan vientiin liittyvien takuiden takuuvastuuden enimmäismäärät.

Vientitakuulailla kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen perustetun vientitakuulaitoksen hallinnoinnista lakiin sisältyy yleismääräykset. Laitoksessa on hallintoneuvosto, johtokunta ja johtaja sekä muita tarvittavia toimihenkilöitä. Valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan jäsenet hallintoneuvostoon, joka puolestaan määrää johtokunnan ja ottaa johtajan. Tilien tarkastuksen suorittavat valtioneuvoston kalenterivuodeksi kerrallaan määräämät tilintarkastajat ja tilinpäätöksen vahvistaa valtioneuvosto. Lakia täydentää vientitakuuasetus (481/62), johon sisältyy säännökset muun muassa edellä mainittujen hallintoelinten kokoonpanosta ja tehtävistä sekä tilinpäätöksen laatimisesta.

Laitoksen toiminta on muodostettu rahastopohjalle. Lailla perustettiin valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolinen vientitakuurahasto, joka muodostuu laitoksen toiminnasta kertyvistä varoista sekä valtion tulo- ja menoarvios- ta osoitettavista määrärahoista. Rahasto on laitoksen hoidossa. Lain mukaan valtio vastaa vientitakuulaitoksen myöntämistä vientitakuuita, ja laitoksen toiminnasta mahdollisesti syntyvä tappio, milloin tappiot eivät ole rahaston varoista peitettävissä, korvataan rahastolle tulo ja menoarvioon otettavasta määrärahasta. Laitos määrää maksut suoritteistaan noudattaen valtioneuvoston vahvistamia yleisiä perusteita.

2.1.2. *Laki eräiden elinkeinoalojen valtioneutakauksista*

Eräiden elinkeinoalojen valtioneutakauksista annetun lain perusteella kotimaisten ja ulkomaisten luottojen vakuudeksi voidaan antaa valtion takauksia pienille ja keskisuurille teollisuusyrityksille sekä erälle muille näihin verrattavaa toimintaa harjoittaville yrityksille. Takauksia voidaan myöntää myös näitä aloja välittömästi edistäville ja palveleville yrityksille. Taattavien luottojen käyttötarkoituksena voivat olla käyttöomaisuusinvestoinnit, käyttöpääoma, tuotekehityksen ja markkinoinnin rahoittaminen sekä toimitussopimukseen liittyvä ennakkomaksun takaisinmaksaminen. Takaus voidaan myöntää myös toisen takaustoiminnan piiriin kuuluvan yrityksen tai sen osakkeiden tai osuuksien ostamiseen. Lisäksi käyt-

tötarkoituksena voi olla lyhytaikaisten luottojen vakauttaminen määrättyissä tapauksissa.

Valtiontakauksia myönnetään yleensä yrityksen omien vakuuksien ollessa kaikkien hankkeeseen tarvittavien luottojen saamiseen riittämättömät. Laissa on edellytetty lisäksi erityistä huomiota kiinnitettävän, yrityksen menestymismahdollisuuksien ohella, muun muassa alueellisiin ja työllisyysnäkökohtiin.

Takaustoimintaa varten lailla kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen perustetun Valtiontakauslaitoksen hallinnosta ja toiminnasta sisältyy lakiin samanlaiset yleiset säännökset kuin vientitakuulaitoksenkin osalta. Laitoksella on vastaavat hallintoelimet kuin vientitakuulaitoksella, ja tarkemmat säännökset niiden kokoonpanosta ja tehtävistä sisältyvät eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annettuun asetukseen (384/63). Asetukseen sisältyy eräitä muitakin laitoksen toimintaa koskevia lakia täydentäviä säännöksiä. Siinä määritellään muun muassa valtiontakausen kohdeyritysten enimmäisliikevaihdoksi 150 miljoonaa markkaa, konsernitasolla 200 miljoonaa markkaa vuodessa. Vastaavia liikevaihtorajoja ei ole vientitakuutoiminnan puolella.

Valtiontakaustoiminnan rahoitus on rakennettu myös samalla tavoin kuin vientitakuulaitoksessakin lailla perustetun valtiontakausrahaston pohjalle vastaavin valtion vastuin.

2.1.3. Muu lainsäädäntö

Sekä vientitakuulaitoksen että Valtiontakauslaitoksen tehtäviä on myöhemmällä erityislainsäädännöllä laajennettu. Vientitakuutoiminnan osalta tämä on tapahtunut perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetulla lailla (651/85) ja valtiontakaustoiminnan osalta laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista (573/72) sekä teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/73) annetuilla laeilla.

Valtiontakauksista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain mukaisia valtiontakauksia voidaan antaa luotoille, joita suomalaiset yritykset joutuvat järjestämään turvataksaan pitkäaikaisin sopimuksin raaka-aineiden tuonin. Takuiden myöntäminen on laissa annettu vientitakuulaitoksen tehtäväksi.

Laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä val-

tiontakauksista annetun lain mukaisia takauksia voidaan myöntää suomalaisille laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille kaupparenkulkuun käytettävän aluksen tai sen rungon hankkimiseen tai tällaisen alushankinnan rahoituksen vakauttamiseen. Takaus voidaan myöntää myös aluksen muutos-, korjaus- tai parannustoita varten otettujen luottojen vakuudeksi. Takauksia myönnetään lisäksi laivanrakennustoimintaa harjoittaville yrityksille toimitusluottojen ja alusten rakennusaikaiseen rahoittamiseen käytettävien luottojen vakuudeksi. Takaukset myöntää lain mukaan Valtiontakauslaitos.

Teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain mukaisia takauksia voidaan myöntää teollisuutta tai siihen verrattavaa tuotannollista toimintaa harjoittaville yrityksille joko vesien- suojelu- tai ilmansuojeluinvestointien toteuttamiseksi. Myös nämä takaukset myöntää lain mukaan Valtiontakauslaitos.

Alus- ja ympäristönsuojelutakaukset poikkeavat Valtiontakauslaitoksen varsinaisista teollisuustakauksista luottojen käyttökohteen lisäksi muun muassa siten, että takauksia voidaan myöntää yrityksille niiden koosta ja omistussuhteista riippumatta.

2.2. Käytäntö

Sekä vientitakuulaitos että Valtiontakauslaitos ovat olleet toiminnassa noin 25 vuotta ja kummallakin on omat vakiintuneet toimintamuotonsa. Rahoitusmarkkinoilla on toisaalta tänä aikana tapahtunut varsin olennaisiakin muutoksia myös laitoksia sivuavilta osin. Tästä heijastuksena ovat ne useat lainmuutokset ja uudet lait, joita kummankin toiminnan osalta on tehty. Laitoksilla on toisistaan poikkeavat tehtäväalueensa, joilla on vain harvoja yhtymäkohtia, eikä muodollista yhteistyötä laitoksilla ole ollut suuremmassa määrin.

Laitosten organisaatiot hallintoelinten osalta vastaavat toisiaan paljolti samantapaisista säännöksistä johtuen. Kummassakin laitoksessa on hallintoneuvosto, johtokunta ja johtaja sekä muita tarvittavia toimihenkilöitä. Laitosten sisäiset organisaatiot sen sijaan poikkeavat jonkin verran toisistaan jo tehtäväalueiden erilaisuudesta ja erisuurista henkilöstömääristä johtuen. Vientitakuulaitoksessa oli vuoden 1987 lopussa vakinaista henkilöstöä 79 ja Val-

tiontakauslaitoksessa 32. Yritystutkimustehtävissä oli kummassakin laitoksessa 10 henkilöä. Laitosten johtajat sekä toimihenkilöt ovat työsuhteessa valtioon. Erityistä alueorganisaatiota ei laitoksilla ole. Valtiontakauslaitos on kuitenkin vuonna 1987 ottanut käyttöön järjestelyn, jossa se niin sanottuja vastaanottopäiviä kauppa- ja teollisuusministeriön teollisuuspiireissä pitämällä on pyrkinyt lisäämään yhteyksiään yrityksiin ja rahoittajiin alueellisella tasolla.

Vientitakuulaitoksen toiminnassa on edellytetty pyrittävän pitkällä aikavälillä itsekannattavuuteen, mikä vaatisi toiminnassa saavutettavan mahdollisimman suuren riskien hajonnan. Tähän vaikuttaa olennaisesti se, kuinka suuri osa maan kokonaisviennistä tapahtuu takuun alaisena ja kuinka laajalle taattu vienti jakaantuu riskien kannalta. Vientitakuulaitoksella on käytössään kahdeksan erilaista takuumuotoa, joista suurimman muodostavat luottoriskitakuut (L-takuut). Laitoksen kokonaistakuuvastuu oli vuoden 1987 päättyessä runsaat 24 miljardia markkaa, josta L-takuiden osuus oli runsaat 14 miljardia markkaa. Laitoksen voimassa oleviin takuisiin eli tehtyihin kauppoihin perustuva takuuvastuu oli kokonaismäärältään noin 11 miljardia markkaa. Laitos tutkii ja ottaa riskejä myös kotimaista vientiyrityksistä lähinnä rahoitustakuiden (R-takuut) myöntämisen yhteydessä, jotka takuut turvaavat luotonantajaa viejälle myönnettyyn luottoon liittyviltä takaisinmaksuriskeiltä. R-takuut muodostavat laitoksen kolmanneksi suurimman takuuryhmän kokonaistakuuvastuulla mitattuna, joka vuonna 1987 lopulla oli näiden osalta noin 5,6 miljardia markkaa. Vientitakuutoiminnan tulos on ollut 1980-luvulla alijäämäinen johtuen ensisijaisesti köyhimpien maiden velkojen vakauttamisista.

Valtiontakauslaitoksen tehtävät painottuvat pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettäviin teollisuustakauksiin. Laitoksen asiakasyrityksistä pääosan muodostavat uudet ja kehitysvaiheessa olevat pienet alle 20 työntekijän yritykset. Alus- ja ympäristönsuojelutakaukset ovat vain liitännäisiä tehtäviä, vaikka markkamääräisesti laivanrakennustoimintaan myönnettävät takaukset muodostavatkin suurimman ryhmän. Vuonna 1987 näihin myönnettiin takauksia noin 570 miljoonaa markkaa, kun taas varsinaisia teollisuustakauksia myönnettiin noin 180 miljoonaa markkaa. Ympäristönsuojeluhankkeisiin myönnettävät valtiontakaukset

ovat ainakin toistaiseksi muodostaneet suhteellisen pienen osuuden laitoksen valtiontakauksista, vuonna 1987 kaikkiaan 12 miljoonaa markkaa. Takauskorvausten määrä on vaihdellut vuosittain, vuonna 1987 yhteensä 14 miljoonaa markkaa ja sitä edeltävänä vuonna noin 22 miljoonaa markkaa. Kuluja ovat vähentäneet laitoksen takautumisoikeuden nojalla saamat tuotot siten, että nettokorvausmenot olivat vuonna 1987 runsaat 3 miljoonaa markkaa ja sitä edeltävänä vuonna runsaat 10 miljoonaa markkaa. Laitoksen toiminta kaikkiaan on jatkuvasti ollut alijäämäinen ja takuumaksutuotoilla on kyetty lähinnä peittämään hallintokulut.

Kummankin laitoksen toiminnan pohjana on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolinen rahasto. Järjestely on turvannut tietyn joustavuuden laitosten toiminnoissa. Laitosten toiminnan alijäämäisyydestä johtuen on valtion tulo- ja menoarvioon jouduttu vuosittain ottamaan määrärahat tarvittavia rahastosiirtoja varten.

3. Asian valmistelu

Valtion erityisrahoitustoiminnan kehittämistä tarkastellut kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 1987 asettama erityisrahoitustyöryhmä esitti muistiossaan Valtiontakauslaitoksen lakkauttamista siirtämällä pienen ja keskisuuren teollisuuden takaustoiminta Kehitysaluerahasto Oy:n hoidettavaksi ja alus- ja ympäristötakaukset vientitakuulaitoksen hoidettaviksi. Myös vuotta aikaisemmin toiminut aluepolitiikkatoimikunta oli ehdottanut takaustoiminnan siirtoa Kehitysaluerahasto Oy:lle. Erityisrahoitustyöryhmä ei kuitenkaan ollut yksimielinen, ja työryhmän muistiosta käydyn laajan lausuntokierroksen jälkeen annettiin vuoden 1987 lopulla kauppa- ja teollisuusministeriön teollisuusosastolle tehtäväksi selvittää, voitaisiinko Valtiontakauslaitoksen, vientitakuulaitoksen ja PKT-säätiön pohjalle rakentaa valtakunnallinen teollisuuspoliittisesti suuntautunut valtion laitos, jonka tehtävänä olisi turvata riskirahoituksen saanti lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille kilpailukykyisin ehdoin. Tämän selvitystyön pohjalta tarkennettiin ehdotetun laitoksen tehtäväkenttää ja organisointia virkamiesvalmistelun perustaksi muun muassa siten, että PTK-säätiön asemaan siinä yhteydessä ei tullut puuttua. Hallituksen esitys

on aikaansaatu näillä edellytyksin toteutetun virkamiesvalmistelun tuloksena ja asianomaisten laitosten näkökohtia valmistelun yhteydessä tarvittavilta osin kuullen.

4. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

4.1. Organisatoriset muutokset

Uudistuksen keskeisenä sisältönä on vientitakuutoiminnan ja valtioneuvoston toiminnan organisatorinen yhdistäminen siten, että uudessa laitoksessa takuutoimintaa ja takaustoimintaa johtaa ja valvoo yhteinen hallintoneuvosto, johtokunta ja toimitusjohtaja. Laitoksilla on yhteinen hallinto eräiltä osin. Takuukeskus jatkaa vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen toimintaa. Keskukselle siirtyvät esityksen mukaan mainittujen laitosten kaikki oikeudet ja velvoitteet, mukaan lukien saatavat sekä sitoumukset ja muut vastuut.

Laitosten yhdistäminen ei tule kuitenkaan merkitsemään vientitakuu- ja valtioneuvoston toimintojen yhdistämistä, vaan toiminnot pidettäisiin erillään säilyttämällä rahastot erikseen vientitakuutoimintaa varten ja erikseen valtioneuvoston toimintaa varten. Vientitakuulaitoksen hoidossa oleva vientitakuurahasto siirtyisi Valtiontakaukeskuksen hoidossa olevaksi nykyisenkaltaiseksi tulo- ja menoarvion ulkopuoliseksi vientitakuurahastoksi. Vientitakuurahastosta suoritetaan esityksen mukaan vientitakuukorvaukset sekä vientitakuutoimintaan kohdistettavat muut kulut eli pääasiassa takuukeskuksen vientitakuuhallinnosta aiheutuvat kulut, joiksi muodostunevat lähinnä nykyisen vientitakuulaitoksen hallinnon kulut.

Valtioneuvoston toiminnan hoidossa oleva valtioneuvoston takuurahasto vastaavasti siirtyy esityksen mukaan takuukeskuksen hoidossa olevaksi valtioneuvoston takuurahastoksi. Valtioneuvoston takuurahastosta suoritetaan takaukorvaukset ja valtioneuvoston toiminnasta aiheutuvat muut kulut eli pääasiassa takuukeskuksen valtioneuvoston toiminnan hallinnosta aiheutuvat kulut, joiksi muodostunevat lähinnä nykyisen valtioneuvoston toiminnan hallinnon kulut.

Takuukeskuksella tulee olemaan lisäksi kuluja, joita ei voida osoittaa kokonaan suoritettavaksi kummastakaan rahastosta. Tätä varten hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rahastoista voidaan suorittaa myös sellaisia kuluja,

jotka aiheutuvat vientitakuu- ja valtioneuvoston toimintoista yhteisesti. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi toimitusjohtajan palkka ja hallintoelimestä aiheutuvat kulut sekä hallinnosta aiheutuvat kulut siltä osin kuin kyseessä ovat vientitakuu- ja valtioneuvoston toimintojen yhteiset hallinnolliset toiminnot.

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto asettaisi takuukeskuksen hallintoneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvoston puolestaan määräisi johtokunnan kokoonpanosta. Asetuksella annettaisiin tarkemmat määräykset hallintoneuvoston ja johtokunnan kokoonpanosta.

Takuukeskuksen johtokunta jakautuisi vientitakuuasioita käsittelevään vientitakuujaostoon ja valtioneuvoston asioita käsittelevään valtioneuvoston jaotukseen. Takuiden ja takausten myöntämistä sekä korvausten suorittamista koskevia päätöksiä tehdessään jaostot käyttäisivät johtokunnalle kuuluvaa päätösvaltaa. Johtokunta käsitelisi täysistunnossa hallintoneuvostolle esiteltävät asiat, toimihenkilöiden ottamista koskevat päätökset, tulo- ja menoarvion, tilinpäätöksen ja vuosikertomuksen laatimista koskevat asiat ja muut keskuksen sellaiset yhteiset asiat, joita ei ole annettu hallintoneuvostolle tai johtokunnan jaostoille.

Hallintoneuvoston ja johtokunnan tehtävien osalta esitykseen ei sisälly olennaisia muutoksia laitosten nykytilanteeseen. Näiden tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Kyseeseen tulisivat soveltuvin osin vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen hallintoneuvostojen ja johtokuntien tehtävät yhdistettyinä sillä poikkeuksella, että edellä mainitut johtokunnan vientitakuujaosto ja valtioneuvoston jaosto käsitelisivät itsenäisesti takuiden ja takausten myöntämistä, korvausten maksamista sekä saatavien perimistä koskevat päätökset.

Ehdotuksen mukaan hallintoneuvosto nimitettäisiin toimitusjohtajan. Laissa ei määriteltäisi toimitusjohtajan tehtäviä, vaan se tulisi tapahtumaan asetuksella. Tehtävistä voisi olla tarkoituksenmukaista säätää vuoden 1988 alusta voimaan tulleen liikelaitoslain vastaavaa säännöstä mukaillen siten, että toimitusjohtaja hoitaa ja kehittää takuukeskuksen toimintaa sekä huolehtii hallintoelinten päätösten täytäntöpanosta.

4.2. Henkilöstövaikutukset

Vientitakuulaitoksessa ja Valtiontakauslaitoksessa ei ole tällä hetkellä virkasuhteista henkilöstöä, eikä uuteen takuukeskukseen ehdoteta perustettavaksi virkoja. Työsopimussuhteista henkilökuntaa oli vuoden 1987 lopulla laitoksissa yhteensä 111. Takuukeskuksen muodostaminen ei välittömästi tule vaikuttamaan henkilöstön määrään. Laitosten henkilöstö siirtyy lain tullessa voimaan takuukeskuksen palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä, ja se säilyttää sillä siirtymähetkellä olleet palvelussuhteeseensa liittyneet oikeudet ja velvollisuudet. Takuukeskuksen toimitusjohtaja tulee erikseen nimitettäväksi.

Takuukeskuksen henkilöstön eläkkeet ja muut henkilöstölle keskitetyt suoritettavat palvelussuhteesta johtuvat etuudet ja korvaukset samoin kuin palvelussuhteesta johtuvat henkilöstön omaisten perhe-eläkkeet ehdotetaan maksettavaksi valtion tulo- ja menoarvioon otetuista määrärahoista sen mukaan kuin näistä etuuksista ja korvauksista on muualla laissa säädetty. Takuukeskus maksaisi valtiokonttorille eläkemaksun sekä muut keskitetyt henkilöstölle suoritettavat etuudet ja korvaukset, joiden perusteet valtiokonttori määräisi.

4.3. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Takuukeskukselle on asetettu tavoitteeksi itsekkannattavuus pitkällä tähtäimellä, minkä tulisi merkitä vähenevää budjettirahoitustarvetta. Takaus- ja takuutoimintojen yhdistäminen eräiltä osin, lähinnä yhteisen hallintoneuvoston, toimitusjohtajan ja hallinnon muodossa, mahdollistaa nykyistä vähemmät hallintokulut. Kustannussäästöjen suuruutta on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

5. Suhde muuhun lainsäädäntöön

Hallituksen esityksessä ehdotettu laki Valtiontakaukeskuksesta määrittelee organisaation muodon ja toimialan. Siinä ei anneta määräyksiä takuukeskuksen kompetenssiin kuuluvista toiminnoista, valtioneuvoston- ja vientitakuu- tai mahdollisista muista toiminnoista.

Itse toimintoja koskevien materiaalistien säännösten osalta ehdotetaan, että nykyisin vientitakuutoimintaa ja valtioneuvoston toimintaa koskeva voimassa oleva lainsäädäntö jää voimaan muuttumattomana. Näin vuodelta 1963 olevasta laista eräiden elinkeinoalojen valtioneuvoston (375/63) poistettaisiin vain Valtioneuvostonlaitosta koskevat säännökset samalla määräten lain täytäntöönpanon ja soveltamisen kuulumisesta Valtiontakaukeskukselle. Lisäksi tässä yhteydessä kuitenkin ehdotetaan lain 4 §:ää muutettavaksi siten, että teollisuustakauksien osalta takausvastuu nostetaan 1 000 miljoonaan markkaan. Viimeksi mainittua lukuunottamatta vastaavat muutokset tehtäisiin vuodelta 1962 olevaan vientitakuulakiin (479/62). Siitä poistettaisiin ehdotuksen mukaan vientitakuulaitosta koskevat organisatoriset määräykset, mutta itse vientitakuutoiminnan sääntely jäisi edelleen lakiin. Samalla lakiin sisällytettäisiin määräys lain täytäntöönpanon ja soveltamisen kuulumisesta Valtiontakaukeskukselle.

Lakiin Valtiontakaukeskuksesta ehdotetaan lisäksi voimaantulosäännöstä, jonka mukaan muussa lainsäädännössä olevat viittaukset vientitakuulaitokseen ja Valtioneuvostonlaitokseen tarkoittavat lain tultua voimaan Valtiontakaukeskusta. Näin ollen lakiin perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi myönnettävistä valtioneuvoston (651/85) ja lakiin teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtioneuvoston (609/73) ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Laki Valtiontakuukeskuksesta

1 §. Säännöksessä määritellään takuukeskuksen toimiala. Se muodostuu nykyisin Vientitakuulaitoksen harjoittamasta vientitakuutoiminnasta ja Valtiontakuulaitoksen harjoittamasta valtiontakaustoiminnasta. Säännökseen ehdotetaan lisäksi mainintaa mahdollisista muista ensi sijassa pienten ja keskisuurten yritysten riskirahoituksen saatavuutta parantavista tehtävistä, siten kuin niistä lain tasolla säädetään. Se tarjoaisi tarvittaessa mahdollisuuden sellaisten erityislakien säätämiseen, joissa takuukeskukselle annetaan operatiivinen vastuu. Tällöin ei itse takuukeskuslakia tarvitsisi muuttaa.

Kuten vientitakuulaitos ja Valtiontakuulaitos nykyisin, ehdotetaan takuukeskus laissa määrättäväksi kauppaja- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle.

2 §. Säännöksellä selvennetään lain vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan käsitteitä. Samalla selvennetään rajaa takuukeskuksen puitteissa tapahtuvan vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan välillä. Vientitakuutoiminnalla tarkoitetaan laissa ainoastaan voimassa olevan vientitakuulain (479/62) säännösten mukaisesti tapahtuvaa takuiden myöntämistä, josta 16 §:ään sisältyy vähäinen poikkeus. Näin laissa tarkoitettu vientitakuutoiminta käsitteenä tulisi selväpiirteisesti rajatuksi. Vastaavasti kaikki muut takuukeskuksen toiminnot tapahtuisivat käsitteellisesti valtiontakaustoiminnan piirissä. Näitä toimintoja olisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti lakiin eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annettuun lakiin (375/63), laivanrakennus- ja laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annettuun lakiin (573/72), teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annettuun lakiin (609/73) sekä valtiontakauksista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annettuun lakiin (651/85) perustuva takausten ja takuiden myöntäminen liitännäisi-

ne toimintoinen. Lisäksi vientitakuulain nojalla tapahtuva niin kutsuttujen K-takuiden myöntäminen kotimaisen kustannustason aiheuttaman riskin varalle tapahtuisi 16 §:n siirtymäsäännöksen nojalla osana valtiontakaustoimintaa. Mikäli takuukeskukselle myöhemmin annettaisiin uusia tehtäviä, tulevat ne toteutettaviksi valtiontakaustoimintoina ja siten valtiontakausrahaston puitteissa.

3 §. Takuukeskus tulee toimimaan kahden valtion budjettitalouden ulkopuolisen rahaston turvin. Lain voimaan tullessa vientitakuulaitoksen hoidossa oleva vientitakuurahasto siirtyy takuukeskuksen hoitoon säilyen olemukseltaan vientitakuutoiminnan rahastona, jonka varat kertyvät yksinomaan vientitakuutoiminnasta tai valtion tulo- ja menoarviossa mahdollisesti osoitettavista määrärahoista. Vastaavasti vientitakuurahastosta suoritetaan vientitakuutoiminnasta aiheutuvat menot eli maksetut korvaukset sekä vientitakuutoiminnan muut kulut, joilla tarkoitetaan takuukeskukselle nimennomaan vientitakuutoiminnasta aiheutuvia hallinnollisia menoja ja palkkakustannuksia.

Vastaavasti nykyisin Valtiontakuulaitoksen hoidossa oleva valtiontakausrahoisto siirtyy takuukeskuksen hoitoon säännöksen tarkoittamana valtiontakausrahastona. Rahaston varat kertyvät valtiontakausten myöntämisestä, valtiontakauksista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain tarkoittamasta takuutoiminnasta ja vientitakuulain nojalla myönnettävistä niin sanotuista K-takuista kertyvistä varoista sekä niistä varoista, jotka valtion tulo- ja menoarviossa valtiontakausrahoistoon osoitetaan. Rahastosta suoritetaan edellä mainituista johtuvat takaus- ja takuukorvaukset sekä valtiontakaustoiminnan muut kulut, joilla tarkoitetaan takuukeskukselle valtiontakaustoiminnasta samoin kuin valtiontakuiden myöntämisestä johtuvia kuluja, kuten takuukeskuksessa takausasioista käsittelevän henkilökunnan palkkakustannuksia.

Kummankin rahaston osalta mainitaan lisäksi valtiontakausta- ja vientitakuutoiminnan yhteiset kulut. Säännöksellä varmistetaan, että kaikki takuukeskuksen toiminnan kulut voi-

daan kohdistaa jompaankumpaan rahastoon. Valtiontakaus- ja vientitakuutoiminnan yhteisen henkilöstön, kuten laitoksen toimitusjohtajan palkkaus, kuuluu yhteisiin kuluihin samoin kuin yhteisen hallinnon muut kulut.

Asetuksella on tarkoitus säätää yksityiskohdaisemmin toimintojen yhteisten kulujen kohdentamisesta rahastojen välillä. Tarkoituksenmukainen on ilmeisesti järjestely, jossa takuukeskuksen hallintoneuvosto päättää rahastojen osuudet vientitakuutoiminnan ja valtiontakaus toiminnan yhteisiin kuluihin. Osuudet määrätään suhteellisina, lähtökohtaisesti toimintojen volyymin suhdetta sekä aiheuttamisperiaatetta noudattaen.

4 §. Takuukeskuksen tulisi toiminnassaan pyrkiä pitkällä tähtäyksellä itsekannattavuuteen. Ehdotetulla 1 momentin säännöksellä määriteltäisiin lain tasolla takuukeskuksen talouden toimintojen tavoite. Se koskee ensisijaisesti vientitakuutoimintaa. Kansainväliset sopimukset velvoittavat Suomea hoitamaan vientitakuutoiminnan pitkällä tähtäyksellä itsekannattavaksi. Suomea sitoo sekä EFTA:n että GATTin puitteissa tehdyt sopimukset, jossa kielletyksi vientituen muodoksi määritellään vientitakuiden myöntäminen silloin, kun perittävät takuumaksut pitkällä tähtäyksellä eivät kata hallintokuluja ja maksettavia korvauksia. Valtiontakausrahaston puolelta myönnettävien takuiden ja takausten osalta vastaavaa vaatimusta itsekannattavuuteen ei Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa ole. Voidaan kuitenkin pitää tarkoituksenmukaisena, että itsekannattavuus tavoitteena ulotetaan koko takuukeskuksen toimintaan.

Pykälän 2 momentin säännöksellä pyritään turvaamaan varojen riittävyys tilanteessa, jossa keskuksen omat tulot eivät riitä menojen kattamiseen. Tämä olisi tarpeen siksi, että takuukeskuksella ei ole omaa kassahallintoa ja toisaalta takuukeskuksen toiminta tulee todennäköisesti vuosittain olemaan vaihtelevasti yli- tai alijäämäistä. Tässä 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla laskettu alijäämä katettaisiin takuukeskukselle erikseen molempien rahastojen osalta valtion tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otettavasta määrärahadista.

Pykälän 3 momentilla varmistetaan se, että takuukeskuksen maksamia korvausmenoja varten kummankin rahaston kulloisetkin varat eli valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdytilin saldo on aina riittävän suuri odotettavissa olevien korvausten maksamiseen. Toiminta

edellyttää korvausten maksamista oikea-aikaisina ja suoritusten lykkäytyminen aiheuttaisi huomattavia lisäkuluja viivästyskorkoina.

Pykälän 4 momentin määräyksellä on varauduttu tilanteeseen, jossa rahastojen yhdytilien saldo tai saldot ovat nousseet ennakoitavissa olevaa tarvetta suuremmiksi esimerkiksi takaisinperinnän tai takuu- tai takausmaksujen arvioitua suuremman kertymän ansiosta. Tällöin valtioneuvosto voisi määrätä ylijäämän, ottaen kuitenkin huomioon 3 momentin tarkoituksen, osittain tai kokonaan tuloutettavaksi valtiovarastoon. Kummankaan rahaston tarkoituksena ei ole yhdytilin saldon kasvattaminen, vaan sen pitäminen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisena suuruusena.

Lain 4 §:n 5 momentissa säädettäisiin rahastojen keskinäisistä lyhytaikaisista, korkeintaan tilikauden pituisista lainanluonteisista siirroista. Säännöksen tarkoituksena on turvata rahastojen lyhytaikainen maksuvalmius tilanteissa, joissa rahaston suorittamien korvausten tarve kasvaa arvioitua suuremmaksi. Siirto olisi lyhytaikaisen lainan luonteinen, ja se pitäisi aina suorittaa takaisin ennen tilikauden päättymistä. Tällä varmistetaan, ettei toisen rahaston varojen tilapäisellä käytöllä ole vaikutusta rahaston tilinpäätöksen osoittaman yli- tai alijäämän suuruuteen. Nykyisten laitosten rahastojen maksuvalmiutta tilikauden aikana on jouduttu hoitamaan valtion lisäbudjetteihin otettavilla määrärahoilla. Ehdotettu säännös vähentäisi tällaisen menettelyn tarvetta. Päätöksen 4 §:n 5 momentin mukaisesta menettelystä tekisi laitoksen johtokunta.

Nykyisissä vientitakuulaitosta ja Valtiontakauslaitosta sääntelevissä asetuksissa kauppa- ja teollisuusministeriölle on annettu tehtäväksi vahvistaa laitosten toimihenkilöiden palkkauksen yleiset perusteet. Palkkausperusteista on ennen niiden vahvistamista pyydetty valtioneuvoston ministeriön palkkaosaston laustunto. Vastaavanlainen menettely ehdotetaan otettavaksi käyttöön takuukeskuksen kohdalla. Tarkemmat säännökset tästä tulisivat annettavaksi lain 4 §:n 6 momentin mukaisesti asetuksella, jossa yhteydessä olisi samalla tarpeen selvittää edellytykset turvata takuukeskukselle mahdollisuudet kilpailukykyisen henkilöstöpolitiikan harjoittamiseen.

5 §. Takuukeskuksen myöntämien takuiden ja takauksien osalta yhteiskunnan vastuuta ei voida rajoittaa pelkästään takuukeskuksen hoidossa olevien rahastojen varallisuuteen, vaan

viime kädessä valtion tulee vastata takuukeskuksen toimivaltansa puitteissa myöntämistä takuista ja takauksista. Valtio on nykyisinkin vientitakuulaissa ja laissa eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetussa laissa määrättyllä tavalla vastannut viime kädessä kaikista myönnetyistä takuista ja takauksista. Ehdotetussa järjestelyssä ei tultais poikkeamaan tästä periaatteesta.

6 §. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi nykyistä vientitakuulaissa ja laissa eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista vientitakuulaitokselle ja Valtiontakauslaitokselle myönnettyä oikeutta määrätä takuu- ja takausmaksujen suuruudet valtioneuvoston vahvistamia yleisiä perusteita noudattaen.

7 §. Takuukeskuksen hallintomalliksi ehdotetaan kolmiportaista järjestelmää, jossa ylimpänä päättävänä ja valvovana elimenä olisi hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston jäsenet valtioneuvosto määräisi kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Laissa hallintoneuvoston tehtävistä ei säädettäisi muuta kuin, että se nimittää toimitusjohtajan ja määrää johtokunnan jäsenet. Tarkemmin hallintoneuvoston tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Vastaaavat säännökset on vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen hallintoneuvostoista vientitakuulaissa ja laissa eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista. Niissä hallintoneuvoston tehtävistä on säädetty asetuksella. Vientitakuuasetuksessa (481/62) on hallintoneuvoston tehtäväksi säädetty laitoksen toiminnan yleisten ohjeiden vahvistaminen, takuuehtojen vahvistaminen, päättäminen johtokunnan palkkioista ja johtajan palkkauksesta, ohjeiden antaminen toimihenkilöiden tehtävistä ja palkkauksesta, tulo- ja menoarviota koskevan ehdotuksen antaminen, toimintakertomuksen antaminen sekä tilinpäätösesityksen antaminen. Vastaaavat tehtävät on ilmeisesti tarkoituksenmukaista antaa asetuksella takuukeskuksen hallintoneuvoston tehtäväksi. Lisäksi hallintoneuvoston tehtäviin tulee kuulumaan 3 §:ssä tarkoitettujen vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan yhteisten kulujen kohdentamisen periaatteiden sekä yhteisten kulujen määrittäminen. Hallintoneuvoston kokoonpanosta ehdotetaan myös säädettäväksi tarkemmin asetuksella.

Takuukeskuksessa on johtokunta, jonka jäsenet hallintoneuvosto määrää. Johtokunnan kokoonpanosta ja tehtävistä ehdotetaan myös säädettäväksi asetuksella. Lain tasolla ehdotetaan säädettäväksi, että johtokunta jakautuu

kahteen jaostoon erikseen vientitakuutoimintaa ja valtiontakaustoimintaa varten. Vientitakuuasioita, erityisesti päätöksiä takuiden myöntämisestä, käsittelee johtokunnan vientitakuujaosto käyttäen johtokunnan päätösvaltaa vientitakuuasioiksi asetuksessa rajatuissa asioissa. Vastaavasti valtiontakausjaosto käsittelee asetuksella valtiontakausasioiksi määriteltyissä asioissa johtokunnan valtaa. Jaostoina kokoontumisen ohella johtokunta kokoontuu täysilukuisena käsittelemään takuukeskuksen yhteisiä vientitakuu- ja valtiontakaustoimintaan kuuluvia asioita, kuten hallinnon organisoimista, hallintoneuvostolle esiteltäviä asioita, laitoksen toimihenkilöiden ottamista sekä takuukeskuksen tulo- ja menoarvioehdotuksen ja tilinpäätösehdotuksen laatimista koskevat asiat. Asetuksella säädettäisiin, missä määrin hallintoneuvosto voi päättää johtokunnalle kuuluvaa päätösvaltaa siirrettäväksi toimitusjohtajalle.

Toimitusjohtajan tehtäväkuvaus ja toimivalta määriteltäisiin asetuksessa. Asetukseen toimitusjohtajan tehtävämäärittelyksi voitaisiin ottaa vuoden 1988 alussa voimaan tulleen liikelaitoslain (627/87) muotoilu, jossa toimitusjohtajan tehtäväksi määritellään laitoksen toiminnan hoitaminen ja kehittämisen sekä hallituksen päätösten täytäntöönpano. Voimassa olevissa laeissa ei vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen johtajien tehtäviä ole määritely.

8 §. Kauppa- ja teollisuusministeriö määrää kalenterivuodeksi kerrallaan takuukeskuksen tilintarkastajat, joista yksi tulee määrätä valtiontalouden tarkastusviraston esityksestä ja yhden tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Voimassa olevan lain mukaan vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen tilintarkastajat määrää valtioneuvosto. Hallituksen esityksen mukaista toimivallan siirtoa voidaan perustella pyrkimyksellä siirtää päätöksentekoa valtioneuvoston yleisistunnolta ministeriötasolla tehtäväksi silloin, kun sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Määräys valtiontalouden tarkastusviraston esityksestä määrättävästä tilintarkastajasta on nykyisissä laeissa, ja myös yhden KHT-tilintarkastajan vaatimusta riittävän ammatillisen pätevyyden turvaamiseksi on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Asetuksella tultaisiin säätämään tilintarkastajien lukumäärästä esimerkiksi valtion liikelaitoslain vastaavan säännöksen mukaisesti.

9 §. Takuukeskuksen tilinpäätöksen vahvistaminen tulee valtioneuvoston tehtäväksi. Voimassa olevienkin lakien mukaan vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen tilinpäätökset vahvistaa valtioneuvosto. Vastaava säännös on myös valtion liikelaitoslaissa, jonka mukaan valtioneuvosto vahvistaa liikelaitoksen tilinpäätöksen. Tilinpäätöksestä annetaan tarkemmat määräykset asetuksella, jolloin tulee otettavaksi huomioon ne kirjanpitoa koskevat periaatteet, jotka ilmenevät valtion tulo- ja menoarviota koskevasta laista (423/88) ja asetuksesta (424/88). Takuukeskuksen tilinpäätös muodostuu rahastojen erillisistä tilinpäätöksistä. Toimintakertomus sisältäisi myös koko takuukeskuksen taloudellista tulosta sekä varoja ja velkoja kuvaavan tiedon.

10 §. Takuukeskus kantaa ja vastaa sekä valvoo tuomioistuimissa, viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa takuukeskusta koskevissa asioissa. Vaikka takuukeskus ei olisi itsenäinen oikeussubjekti, ehdotetaan pykälässä muita valtion laitoksia ja liikelaitoksia koskevia säännöksiä ja käytäntöä vastaavasti, että yleistoimivalta takuukeskusta koskevissa asioissa on lähtökohtaisesti sillä itsellään ja se voi täten esiintyä asianosaisena sitä itseään koskevissa kysymyksissä.

11 §. Takuukeskuksen myöntämiin takauksiin perustuvat maksut saadaan ehdotuksen mukaan ilman tuomiota ja päätöstä ulosottaa siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin on säädetty. Säännös perustuu vastaavaan määräykseen laissa eräiden elinkeinoalojen valtioneuvostokausista, josta se ehdotetaan kumottavaksi.

12 §. Pykälässä ehdotetaan takuukeskukselle myönnettäväksi pysyvää valtuutta ostaa valtion edun turvaamiseksi takuukeskuksen saatavasta vakuutena oleva tai takuukeskuksen saatavasta ulosmitattu omaisuus huutokaupassa. Takuukeskus on oikeutettu myös luovuttamaan näin saadun omaisuuden.

Takuukeskuksella olisi lisäksi oikeus hyväksyä akordeja tai siihen verrattavia järjestelyjä sekä luopua saatavasta. Takuukeskus voisi myös myydä, ostaa ja vaihtaa saatavia sekä hyväksyä muita toimenpiteitä, joilla takuukeskukselle sen myöntämän takauksen tai takuun perusteella määräytyvää tappiota voidaan rajoittaa sekä korvata näistä toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia edellyttäen, että tappiointavaara on ilmeinen, ja tappion rajoittamistoimenpiteistä takuukeskukselle aiheutuvat kus-

tannukset ovat olennaisesti pienemmät kuin ennakoitavissa oleva, takuukeskukselle muuten aiheutuva tappio. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että akordin tai muun tappion rajoittamiseksi tarpeellisen toimenpiteen hyväksymiseen, saatavasta luopumiseen sekä tappion rajoittamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen on saatava kauppa- ja teollisuusministeriön suostumus, jos saatava, josta luovutaan, tai takuukeskukselle aiheutuva tappio olisi asetuksella säädettävää määrää suurempi.

Voimassa olevissa vientitakuulaissa ja laissa eräiden elinkeinoalojen valtioneuvostokausista on vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen osalta vastaavat säännökset. Hallituksen esityksessä näissä laeissa olevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi ja vastaava säännös otettavaksi takuukeskuslakiin, koska valtuus liittyy itse takuukeskukseen ja siten kiinteämmin laitosta koskeviin määräyksiin kuin aineellisiin takaus- ja takuutoimintaa koskeviin lakeihin. Pykälän 3 momentissa tarkoitettuna suostumuksenantajana on voimassa olevissa laeissa edellytetty valtioneuvostoa. Riittävänä voidaan kuitenkin pitää, että mahdollisessa suostumusta edellyttävässä tilanteessa sen antaa kauppa- ja teollisuusministeriö. Nykyisissä asetuksissa on 3 momentissa tarkoitettuna rajana vientitakuulaitoksen osalta 20 miljoonaa markkaa ja Valtiontakauslaitoksen osalta 1 miljoonaa markkaa. Takuukeskuksesta annettavassa asetuksessa suostumusta edellyttävä määrä olisi sama vientitakuutoiminnan ja valtioneuvostokausitoiminnan puitteissa syntyvien tappioiden osalta.

13 §. Yleisessä rikoslainsäädännössä ei ole yleissäännöstä sen varalta, että valtion laitoksen palveluksessa oleva muuksi kuin virkamieheksi katsottava toimihenkilö luovuttaa luottamukselliseksi käsitettävää tietoa yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta tai liike- tai ammattisalaisuudesta. Tämän vuoksi takuukeskuksesta annettavaan lakiin ehdotetaan otettavaksi salassapitosäännös, jonka mukaan takuukeskukselle kuuluvia asioita käsiteltäessä saatua tietoa yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta tahi liike- tai ammattisalaisuudesta ei saa luvattomasti ilmaista sivulliselle. Muotoilulla kiellon alaiseksi saatettaisiin takuukeskuksen toimihenkilöiden lisäksi kaikki ne luottamushenkilöt, jotka hallintoneuvostossa, johtokunnassa ja johtokunnan jaostoissa käsittelevät luottamuksellisia pidettäviä asioita. Salassapitovelvollisuuden

rikkomisesta rangaistaisiin sakolla, jolle muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Ehdotettu säännös vastaa useissa muissa vastaavissa laeissa olevia salassapitovelvollisuutta koskevia säännöksiä.

14 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eläkkeet ja palvelusuhteesta johtuvat henkilöstölle ja sen omaisille keskiteysti suoritettavat muut etuudet ja korvaukset maksettaisiin valtion tulo- ja menoarvioon otetuista määrärahoista. Tässä tarkoitettuja etuisuuksia ja korvauksia olisivat muun muassa eläkkeet, tapaturmakorvaukset sekä ryhmähenkivakuutuskorvaukset. Myös takuukeskukseen henkilöstön palvelusuhteesta johtuvat perhe-eläkkeet suoritettaisiin valtion tulo- ja menoarvioon otetuista määrärahoista. Eläkkeet ja muut etuudet määräytyisivät sen mukaan, kuin niistä on muualla säädetty.

Pykälän 2 momentin mukaan takuukeskus maksaisi valtion tulo- ja menoarvioon tuloutettavan eläkemaksun, jonka perusteet määräisi valtiokonttori. Myös muut pykälässä mainitut etuudet ja korvaukset perittäisiin takuukeskuksesta sen mukaan, kuin valtiokonttori määrää. Tarkoituksena on, että valtiokonttori määrää eläkemaksun sekä muiden etuisuuksien ja korvausten perusteet noudattaen niitä perusteita, jotka valtioneuvosto on määrännyt noudatettavaksi valtion liikelaitosten eläkemaksuja sekä muita etuisuuksia ja korvauksia tuloutettaessa. Ehdotettu järjestely vastaa periaatteiltaan valtion liikelaitoslain vastaavia säännöksiä.

15 §. Esityksen mukaan valtioneuvosto voi antaa takuukeskukselle sen toimialaan soveltuvia tehtäviä, minkä lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa takuukeskukselle tutkimus- ja selvittelytehtäviä. Ensin mainituilla tehtävillä tarkoitetaan valtioneuvoston tilapäisiksi katsottavia toimeksiantoja, jotka soveltuisivat takuukeskuksen lain 1 §:ssä määriteltyyn toimialaan. Toimeksianto edellyttäisi, että nimenomaan takuukeskuksella olisi toimeksiannon edellyttämät valmiudet, kuten tarpeellinen asiantuntemus ja organisaatio. Toimeksiannot suoritettaisiin aina lain 2 §:n mukaisesti valtioneuvoston toimintojen puitteissa ja tulisivat siten rahoitettaviksi valtioneuvoston rahastosta. Toimeksiannot edellyttäisivät korvausta rahastolle.

Valtioneuvostolle on kauppa- ja teollisuusministeriö nykyisten laitosten koskevien säännösten nojalla voinut antaa tutkimus- ja selvittelytehtäviä. Ehdotetulla säännöksellä säi-

lytettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriön mahdollisuus edelleen hyödyntää takuukeskuksessa olevaa asiantuntemusta antamalla ministeriölle tutkimus- ja selvittelytehtävien osalta suoraa käskyvaltaa suhteessa takuukeskukseen.

16 §. Vientitakuulaitos ja Valtiontakauslaitos yhdistettäisiin Valtiontakuukeskukseksi, joka jatkaisi kaikilta osin laitosten toimintaa. Sille siirtyisivät mainittujen laitosten kaikki oikeudet ja velvollisuudet. Kyseiset oikeudet ovat muun muassa takuu- ja takausmaksuihin liittyviä saamisoikeuksia, takautumisoikeuteen perustuvia saatavia maksetuista korvauksista sekä sopimuksiin perustuvia oikeuksia. Velvoitteiden osalta tärkeimpiä olisivat voimassa oleviin takuuihin ja takauksiin perustuvat vastuut sekä sitoviin takuu- ja takauspäätöksiin perustuvat velvoitteet. Samalla kaikki muut vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen yksipuolisiin sitoumuksiin ja sopimuksiin perustuvat velvoitteet siirtyisivät takuukeskukselle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen henkilöstö siirtyisi lain tullessa voimaan takuukeskuksen palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä olleet aikaisempaan palvelussuhteeseensa liittyneet oikeudet ja velvollisuudet.

Lain tullessa voimaan vientitakuulaitoksen hoidossa ollut vientitakuurahasto muuttuu takuukeskuksen hoidossa olevaksi vientitakuurahastoksi. Vuoden 1989 kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudelta ei tehdä virallista tilinpäätöstä, vaan vuoden lopussa rahaston osalta tehtäisiin koko vuoden kattava tilinpäätös. Sama tulisi koskemaan valtioneuvoston rahastoa. Vuoden 1989 viimeiseltä neljältä kuukaudelta tehtäisiin lisäksi takuukeskuksen yhteinen asetuskella tarkemmin määrättävä tilinpäätös.

Valtioneuvoston perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain tarkoittamien takuiden myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi vientitakuutoiminnan piiristä valtioneuvoston toiminnan piiriin. Koska kyseessä ei ole vientitakuulain tarkoittamien vientitakuiden kaltainen takuumuoto, vaan takuita myönnetään suomalaisten yritysten raaka-aineiden saannin turvaamiseksi, voidaan niiden myöntämisen katsoa luontevammin kuuluvan valtioneuvoston toiminnan piiriin.

Samaten ehdotetaan pykälän 5 momentissa vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa

tarkoitettua niin sanottua K-takuuta myönnettäväksi osana valtiontakuustoimintaa. Tämä olisi poikkeus lain 2 §:n tarkoittamaan määrittelyyn, jonka mukaan vientitakuutoiminnaksi katsotaan laissa vientitakuulain nojalla tapahtuva vientitakuuiden myöntäminen. Mainituilla takuilla tarkoitetaan takuita, joita myönnetään sen varalta, että valmistuskustannusten kohoamisesta kustannustason noustessa viejälle aiheutuu tappiota. Näiden ei katsota olevan varsinaisia vientitakuuita, ja siksi niiden myöntäminen luontevammin soveltuisi valtiontakuustoiminnan piiriin. K-takuiden käytännön merkitys on vähäinen; vientitakuulaitos ei ole vuoden 1988 aikana myöntänyt uusia K-takuuita eikä niitä ole tällä hetkellä voimassa.

Valtiolla on vientitakuulain (479/62) ja eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain (375/63) nojalla ollut viime kädessä vastuu kaikista vientitakuulaitoksen ja valtiontakuulaitoksen myöntämisestä takuista ja takauksista. Valtion vastuuseen ennen lain voimaan tuloa myönnettävistä takuista ja takauksista lain voimaantulolla ei ole vaikutusta.

17 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettavaksi asetuksella. Asetuksella säädettäisiin hallintoneuvoston kokoonpanosta ja tehtävistä, johtokunnan ja sen jaostojen kokoonpanoista ja tehtävistä, toimitusjohtajan tehtävistä sekä tälle asetettavista muodollisista pätevyysvaatimuksista, hallintoneuvoston sekä johtokunnan ja sen jaostojen kokousten päätösvaltaisuudesta ja niiden jäsenten esteellisyydestä käsitellä yksittäisiä asioita. Lisäksi asetuksella annettaisiin tarkemmat määräykset takuukeskuksen tilinpäätöksen sisällöstä, tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista samoin kuin siitä, miten vahvistetaan rahastojen osuudet valtiontakuus- ja vientitakuutoimintojen yhteisiin kuluihin. Samaten asetuksella tultaisiin antamaan tarkemmat määräykset muutoksenhausta takuukeskuksen päätöksiin, lain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua enimmäismäärästä, hallintoneuvoston puheenjohtajalle ja jäsenille maksettavien palkkioiden vahvistamista koskevasta menettelystä sekä mahdolliset muut tarpeelliset määräykset.

18 §. Lain voimaantulopäiväksi ehdotetaan 1.9.1989. Varautumisaika laitosten yhdistämiseen esityksessä ehdotetulla tavalla olisi riittävä.

Toisessa momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että siltä osin kuin muussa lainsäädännössä viitataan Valtiontakuuslaitokseen tai

vientitakuulaitokseen, se koskee lain tultua voimaan Valtiontakuukeskusta. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annettua lakia (609/73) eikä valtiontakuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annettua lakia (651/85). Jotta mainituissa laeissa vientitakuulaitokselle ja Valtiontakuuslaitokselle annetut tehtävät siirtyisivät Valtiontakuukeskukselle, on ehdotettu säännös tarpeellinen.

Esityksessä ehdotetaan, että takuukeskuksen perustamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa. Voimaantuloajankohtaan saakka vientitakuulaitos ja Valtiontakuuslaitos huolehtisivat nykyisistä tehtävistään erillisinä laitoksina. Ehdotetulla säännöksellä pyritään varmistamaan uuden hallinnon toiminnan sekä vanhojen ja uusien hallintoelinten välisten tehtävien joustava siirtyminen. Voimaantulosäännöksen nojalla valtioneuvosto voi asettaa jo ennen ehdotettua voimaantulopäivää hallintoneuvoston. Hallintoneuvosto voi tultuaan valituksi nimittää toimitusjohtajan ja määrätä johtokunnan ja sen jaostojen kokoonpanoista. Muilta osin eivät valitut elimet voisi käyttää muodollista päätösvaltaa ennen tehtävien muodollista siirtymistä.

1.2. Laki vientitakuulain muuttamisesta

Laista ehdotetaan kumottavaksi vientitakuulaitosta koskevat säännökset. Näitä säännöksiä ovat vientitakuulain 5—8 §. Lain 4 § muutettiin siten, että lain täytäntöönpano ja soveltaminen tulisi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain tarkoittaman takuukeskuksen tehtäväksi.

Samassa yhteydessä ehdotetaan 2 §:n 1 momentin 4 kohta muutettavaksi siten, että vientitakuu voitaisiin myöntää vastavakuudeksi luoton takaajalle, milloin luotto on myönnetty viejälle viennin tai 3 kohdassa tarkoitettua markkinoinnitoimenpiteen rahoittamista varten. Vienti -termin sijasta nykyisessä laissa puhutaan vientikaupasta. Luopuminen kaupakohtaisesta viennin rahoituksesta on johtanut siihen, että pankit ja muut rahoituslaitokset määrittelevät yrityksen vientitoiminnan edellyttämän luototustarpeen ja myöntävät sen rahoitukselle pitempiaikaisia useamman vuoden takaisinmaksuajoilla olevia luottoja. Sanottu luotot ovat usein myös valuuttamääräisiä,

jolloin niiden takaisinmaksuaikojen tulee Suomen Pankin nykyisten määräysten mukaan olla vähintään viisi vuotta. Viejien tulisi edelleen voida käyttää mainittuja niin sanottuja R-takuita vakuutena viennin rahoitukselle huolimatta siitä, että rahoitusmarkkinoiden tarjoamat luottovälineet ovat muuttuneet. Tämän vuoksi ehdotetaan lainkohtaa muutettavaksi siten, että vientitakuu voidaan myöntää vakuudeksi pankille tai muulle luotonantajalle taikka vastavakuudeksi takaajalle, kun luotto on myönnetty viennin rahoittamista varten. Muutoksella ei ole organisatorisia vaikutuksia. Takuiden kysynnän arvioidaan jossain määrin lisääntyvän ja siten parantavan riskihajontaa, mikä suhteellisesti kasvattaa takuumaksutuloja enemmän kuin korvausmenoja.

1.3. Laki eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Laista ehdotetaan kumottaviksi Valtiontakauslaitosta koskevat säännökset. Näitä ovat lain 9—15 §. Lain 8 § muutettaisiin siten, että lain täytäntöönpano ja soveltaminen on Valtiontakaukeskuksesta annetun lain tarkoittaman takaukeskuksen tehtävänä.

Samassa yhteydessä ehdotetaan lain 4 §:ssä määriteltyjen takausvaltuuksien korottamista nykyisestä 800 miljoonasta markasta 1 000 miljoonaan markkaan. Teollisuustakausten voimakkaan lisääntymisen arvioidaan johtavan ennen pitkää myöntämisvaran supistumiseen. Takausvaltuudesta oli 2.9.1988 mennessä sidottuna 518 miljoonaa markkaa. Lisäksi käsitelyssä oli hakemuksia yhteensä 139 miljoonan markan luottomäärän vakuudeksi. Mainittua säännöstä ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että maininta lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuista lainoista poistetaan. Näiden niin sanottujen pienteollisuuslainojen myöntämisestä Valtiontakauslaitoksen vastuulla luovuttiin jo 1960-luvulla. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 1 §:n 4 ja 6 momentti kumottaviksi vanhentuneina.

Voimassa olevan lain mukaan Valtiontakauslaitos voi myöntää valtiontakauksen sellaisen luoton vakuudeksi, jonka saajana on lain soveltamisalaan kuuluvia elinkeinoaloja välittömästi edistävää toimintaa harjoittava yritys. Tällaisia yrityksiä ovat esimerkiksi tuotekehitystä, markkinointia, laskentaa ja tietojenkäsittelyä harjoittavat yritykset. Muodollisena

edellytyksenä takauksen myöntämiselle tällaisen yrityksen ottamalle lainalle on, että niiden tarjoamien palvelujen kohteena ovat pääosaltaan lain soveltamisalaan kuuluvat muut yritykset. Kun tämä asiakaskuntaan kohdistuva rajoitus heikentää näiden yritysten yleisiä kehittymismahdollisuuksia, ehdotetaan lain 1 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että taattavan yrityksen toiminnan edellytettäisiin edistävän yleensä yritystoimintaa eli siis riippumatta siitä, millä elinkeinoalalla palveltavat yritykset toimivat. Näin ollen taattavan yrityksen asiakaskunta voisi muodostua esimerkiksi pelkästään palvelualojen yrityksistä.

Takausvaltuuksien korottamisella ja 1 §:n 2 momentin muutoksella ei ole välitöntä vaikutusta valtiontakaus toiminnan kannattavuuteen eikä organisatorisia vaikutuksia.

1.4. Laki laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Laista ehdotetaan muutettavaksi ne säännökset, joissa lain tarkoittamien valtiontakaus ten myöntämiseen liittyviä tehtäviä on annettu Valtiontakauslaitokselle. Näitä säännöksiä ovat lain 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti sekä 4 §:n 1 momentti. Mainitut säännökset ehdotetaan muutettaviksi siten, että niissä tarkoitettujen tehtävien tulevat kuulumaan Valtiontakaukeskukselle.

Samassa yhteydessä ehdotetaan aiemmin Valtiontakauslaitokselle ja ehdotetun muutoksen jälkeen Valtiontakaukeskukselle lain 5 §:ssä annetut takausvaltuudet korotettavaksi nykyisestä 2 000 miljoonasta siten, että takausluottoja saisi samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 3 000 miljoonan markan määrä korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Säännös jäisi muilta osin ennalleen. Käsiteltävinä olevat alustakaus hakemukset yhdessä voimassa olevien takausten ja sitovien takauspäätösten kanssa jo ylittävät nykyisen takausvaltuuden määrän. Takausvaltuudesta oli 2.9.1988 sidottuna 1 149 miljoonaa. Hakemuksia mainittuna ajankohtana oli käsitelyssä yhteensä 1 356 miljoonan markan edestä. Kun uusia takauksia myönnettäessä ei voida olla varmoja siitä, että takausvastuu vähenee lainoista sovittujen lyhennysohjelmien mukaises-

ti, ja kun on varauduttava myös siihen, että kaikkien myönnettyjen takausten perusteella voidaan antaa takaussitoumus, joudutaan takausvaltuudesta katsomaan sidotuksi suurempi määrä kuin mihin todellinen takausvastuu ehkä nousee.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvostokeskuksesta annetun lain täytäntöönpanosta annettaisiin tarkemmat säännökset asetuksella. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen 17 §:n kohdalla on mainittu eräistä asetuksella säädettävistä asioista. Eräiden elinkeinoalojen valtioneuvostokeskuksesta annetun lain nojalla annettu asetus (384/63) sekä vientitakuulain nojalla annettu asetus (481/62) kumottaisiin. Niin sanottujen teollisuustakausten myöntämishdoista annettaisiin eräiden elinkeinoalojen valtioneuvostokeskuksesta an-

netun lain nojalla lisäksi erillinen asetus, jos se nähdään tarpeelliseksi.

3. Voimaantulo

Valtioneuvostokeskuksesta annettu laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.9.1989 siten kuin siitä on yksityiskohtaisten perustelujen 18 §:ssä mainittu. Myös muut esityksessä tarkoitetut lait ehdotetaan tulemaan voimaan edellä mainittuun lakiin liittyvinä 1.9.1989.

Alustakaushakemusruuhkan purkamiseksi ehdotetaan kuitenkin, että alustakauksia koskevan lain takausvaltuuksien enimmäismäärää koskeva 5 § tulisi voimaan jo ennen muita muutoksia ensi tilassa ja mahdollisuuksien mukaan 1.1.1989. Samaten ehdotetaan meneteltäväksi vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan muutoksen osalta, jotta siinä tarkoitettujen R-takuiden myöntämiseen ei tulisi tarpeetonta keskeytystä.

1.

Laki

Valtiontakuu kesuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yleistä

Valtiontakuu keskus, jäljempänä takuu keskus, harjoittaa rahoitustoimintaa myöntämällä takuita ja takauksia sekä suorittamalla ensi sijassa pienten ja keski suurten yritysten riskirahoituksen saatavuutta parantavia tehtäviä, siten kuin niistä on tässä tai muussa laissa erikseen säädetty.

Takuu keskus kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon alaan.

2 §

Toimintojen määrittely

Vientitakuutoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa vientitakuiden myöntämistä vientitakuulain (497/62) mukaisesti, kuitenkin ottaen huomioon, mitä 16 §:ssä säädetään. Valtiontakaustoimintaan kuuluviksi luetaan kaikki muut toiminnot, jotka laissa on takuu keskukselle määrätty.

3 §

Rahastot

Takuu keskuksen hoidossa ovat valtion tulo- ja menoarvion ulkopuoliset vientitakuurahasto ja valtiontakausrahasto.

Vientitakuurahasto muodostuu takuu keskuksen vientitakuutoiminnasta kertyvistä tuloista sekä määrärahoista, jotka vientitakuurahastolle valtion tulo- ja menoarviossa tähän tarkoitukseen osoitetaan. Vientitakuurahastosta suoritetaan takuukorvaukset, vientitakuutoiminnan muut kulut sekä osuus vientitakuutoiminnan ja valtiontakaustoiminnan yhteisistä kuluista.

Valtiontakausrahasto muodostuu takuu keskuksen takaustoiminnasta kertyvistä tuloista sekä määrärahoista, jotka valtiontakausrahastolle valtion tulo- ja menoarviossa tähän tarkoitukseen osoitetaan. Valtiontakausrahastosta suoritetaan takaukset, valtiontakaus-

toiminnan muut kulut sekä osuus valtiontakaustoiminnan ja vientitakuutoiminnan yhteisistä kuluista.

4 §

Taloudelliset toimintaperiaatteet

Takuu keskuksen on pyrittävä toiminnassaan siihen, että sen menot voidaan pitkällä aikavälillä kattaa toiminnan tuloilla.

Mikäli vientitakuurahaston tai valtiontakausrahaston valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdystilin varojen määrä ei riitä asianomaisen rahaston menojen kattamiseen, tarvittava erotus siirretään rahastoon valtion tulo- ja menoarvioon tätä tarkoitusta varten otettavasta määrärahasta.

Rahastojen 2 momentissa tarkoitettujen yhdystilien varojen määrä on pyrittävä pitämään riittävinä vientitakuista ja valtiontakauksista aiheutuvien korvausten maksamiseen.

Jos rahastojen 2 momentissa tarkoitetuilla yhdystileillä olevien varojen määrä ylittää edellä 3 momentissa tarkoitettua määrää, valtioneuvosto voi määrätä erotuksen kokonaan tai osittain tulouttavaksi valtiovarastoon.

Rahastot voivat lyhytaikaisen maksuvalmiutensa hoitamiseen käyttää väliaikaisesti toisen rahaston yhdystilillä olevia varoja. Velka on suoritettava takaisin viimeistään tilikauden päättyessä.

Henkilöstön palvelussuhteen ehdoista säädetään asetuksella.

5 §

Valtion vastuu

Valtio vastaa takuu keskuksen myöntämistä takuista ja takauksista.

6 §

Maksut

Takuu keskuksen takuista, takauksista ja muista suoritteista peritään maksuja, jotka

takuukeskus määrää valtioneuvoston vahvistamia yleisiä perusteita noudattaen.

7 §

Hallinto

Takuukeskuksessa on hallintoneuvosto, jonka jäsenet valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Takuukeskuksessa on johtokunta, jonka jäsenet hallintoneuvosto määrää. Johtokunnassa on jaostot vientitakuutoimintaa ja valtiontakaustoimintaa koskevia asioita varten.

Takuukeskuksessa on työsopimussuhteinen toimitusjohtaja, jonka hallintoneuvosto nimitää.

Hallintoneuvoston, johtokunnan ja johtokunnan jaostojen kokoonpanosta ja tehtävistä sekä toimitusjohtajan tehtävistä säädetään asetuksella.

8 §

Tilintarkastus

Takuukeskuksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittavat kauppa- ja teollisuusministeriön kalenterivuodeksi kerrallaan määräämät tilintarkastajat, joista yksi on määrättävä valtiontalouden tarkastusviraston esityksestä. Yhden tilintarkastajista tulee olla Keskuskauppa-kamarin hyväksymä tilintarkastaja.

9 §

Tilinpäätös

Valtioneuvosto vahvistaa takuukeskuksen tilinpäätöksen.

10 §

Esiintyminen asianosaisena

Takuukeskus kantaa ja vastaa sekä valvoo tuomioistuimessa, viranomaisissa ja toimituksissa valtion etua ja oikeutta kaikissa takuukeskusta koskevilla asioissa.

11 §

Maksujen ulosotto

Takuukeskuksen myöntämiin takauksiin perustuvat maksut saadaan ilman tuomiota ja päätöstä ulosottaa siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoin on säädetty.

12 §

Tappioiden rajoittaminen

Valtion edun turvaamiseksi saadaan takuukeskuksen saatavasta vakuutena oleva tai siitä ulosmitattu omaisuus ostaa huutokaupassa takuukeskukselle. Takuukeskus on oikeutettu myös luovuttamaan näin saamaansa kiinteää omaisuutta.

Takuukeskuksella on oikeus hyväksyä akordeja tai siihen verrattavia järjestelyjä sekä luopua saatavasta. Takuukeskus voi myös myydä, ostaa ja vaihtaa saatavia sekä hyväksyä muita toimenpiteitä, joilla takuukeskukselle sen myöntämän takauksen tai takuun perusteella määräytyvää tappiota voidaan rajoittaa, sekä korvata näistä toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia edellyttäen, että tappionvaara on ilmeinen ja tappion rajoittamistoimenpiteistä takuukeskukselle aiheutuvat kustannukset ovat olennaisesti pienemmät kuin ennakoitavissa oleva, takuukeskukselle muuten aiheutuva tappio.

Akordin tai muun tappion rajoittamiseksi tarpeellisen toimenpiteen hyväksymiseen, saatavasta luopumiseen sekä tappion rajoittamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen on saatava kauppa- ja teollisuusministeriön suostumus, jos saatava, josta luovutaan, tai takuukeskukselle aiheutuva tappio olisi asetuksella säädettävää määrää suurempi.

13 §

Salassapitovelvollisuus

Takuukeskukselle kuuluvia asioita käsitellessä saatua tietoa yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta tai liike- tai ammattisalaisuudesta ei saa luvottomasti ilmaista sivulliselle.

Joka rikkoo 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

14 §

Eläkkeet sekä muut etuudet ja korvaukset

Takuukeskuksen henkilöstön eläkkeet ja muut henkilöstölle keskitetysti suoritettavat palvelussuhteesta johtuvat etuudet ja korvaukset samoin kuin palvelussuhteesta johtuvat henkilöstön omaisten perhe-eläkkeet maksetaan valtion tulo- ja menoarvioon otetuista

määrärahoista sen mukaan kuin näistä etuuksista ja korvauksista on erikseen säädetty.

Takuukeskus maksaa valtion tulo- ja menoarvion tuloutettavan eläkemaksun, jonka perusteet määrää valtiokonttori. Edellä 1 momentissa tarkoitettut etuudet ja korvaukset peritään takuukeskukselta sen mukaan kuin valtiokonttori määrää.

15 §

Toimeksiannot

Valtioneuvosto voi antaa takuukeskukselle sen toimialaan soveltuvia tehtäviä. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa takuukeskukselle tutkimus- ja selvittelytehtäviä.

16 §

Siirtymäsäännökset

Takuukeskus jatkaa vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen toimintaa. Takuukeskukselle siirtyvät mainittujen laitosten kaikki oikeudet ja velvoitteet.

Vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen henkilöstö siirtyy lain tullessa voimaan takuukeskuksen palvelukseen. Henkilöstö säilyttää sillä siirtymähetkellä olleet aikaisempaan palvelussuhteeseensa liittyneet oikeudet ja velvollisuudet.

Tämän lain tullessa voimaan vientitakuulaisissa (479/62) tarkoitettu vientitakuurahasto ja eräiden elinkeinoalojen valtioneutakuuksista annetussa laissa (375/63) tarkoitettu valtioneutakuurahasto siirtyvät takuukeskuksen hoitoon

3 §:ssä tarkoitettuina vientitakuurahastona ja valtioneutakuurahastona.

Vientitakuulaitoksen ennen tämän lain voimaantuloa valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/85) nojalla myöntämistä ja voimaantulon jälkeen myönnettävistä takuista kertyvät takuumaksut tuloutetaan valtioneutakuurahastoon. Mainituista takuista johtuvat takuukeskuksen maksettavat takuukorvaukset suoritetaan valtioneutakuurahastosta.

Vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetuista takuista kertyvät takuumaksut tuloutetaan tämän lain tultua voimaan valtioneutakuurahastoon. Mainituista takuista johtuvat takuukeskuksen maksettavat takuukorvaukset suoritetaan valtioneutakuurahastosta.

17 §

Asetuksen antaminen

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1989.

Siltä osin kuin muussa lainsäädännössä viitataan Valtioneutakuulaitokseen tai vientitakuulaitokseen, se koskee lain tultua voimaan Valtioneutakuukeskusta.

Takuukeskuksen perustamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki**vientitakuulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä syyskuuta 1962 annetun vientitakuulain (479/62) 4 a, 5, 6, 7 ja 8 §, sellaisena kuin niistä ovat 4 a § 4 päivänä syyskuuta 1981 annetussa laissa (596/81) ja 7 § 29 päivänä elokuuta 1969 annetussa laissa (532/69), ja

muutetaan 2 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1106/83), ja 4 § seuraavasti:

2 §

Valtion vientitakuu viennin yhteydessä mahdollisesti syntyvän tappion korvaamiseksi voidaan myöntää:

4) luoton vakuudeksi pankille tai muulle luotonantajalle taikka vastavakuudeksi luoton takaajalle, milloin luotto on myönnetty viejälle viennin tai 3 kohdassa tarkoitetun markkinointitoimenpiteen rahoittamista varten, taikka vientituotteen ostamista varten ulkomaiselle tilaajalle tai muulle velalliselle taikka 8 kohdassa tarkoitetun vakuuden vastavakuudeksi vakuuden antajalle.

4 §

Tämän lain täytäntöönpano ja soveltaminen on Valtiontakuukeskuksesta päivänä kuuta 1989 annetussa laissa (/89) tarkoitetun Valtiontakuukeskuksen tehtävänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Lain 2 §:n 1 momentin 4 kohta tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 1989.

3.

Laki**eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (375/63) 1 §:n 4 ja 6 momentti sekä 9—14 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 4 momentti 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (810/81), 9 § muutettuna 5 päivänä helmikuuta 1971 ja 5 päivänä toukokuuta 1978 annetuilla laeilla (115/71, 328/78), 10 § osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä helmikuuta 1971 annetuilla lailla ja 13 § osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä toukokuuta 1978 annetulla lailla, sekä *muutetaan* 1 §:n 2 momentti sekä 4 ja 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentti ja 4 § mainituissa 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa, ja 8 § osittain muutettuna mainituilla 5 päivänä helmikuuta 1971 ja 5 päivänä toukokuuta 1978 annetuilla laeilla, näin kuuluviksi:

1 §

Valtiontakauksia voidaan lisäksi antaa luotoille, joiden saajina olevien yritysten toiminta edistää välittömästi muuta yritystoimintaa.

4 §

Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 1 000 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita

pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Ulkomaisen luoton määrä lasketaan Suomen Pankin kyseiselle valuutalle vahvistaman, takauksen antamishetkellä voimassa olevan myyntikurssin mukaan. Suomen Pankin kurssilistasta pysyvästi puuttuvan valuutan kurssi lasketaan käyttäen tämän valuutan takauksen antamisajankohtana käytettävää kansainvälistä kurssia sellaisessa valuutas- sa, jolle on käytettävissä Suomen Pankin kurssi.

8 §
Tämän lain täytäntöönpano ja soveltaminen on Valtiontakuukeskuksesta päivänä kuuta 1989 annetussa laissa (/89) tarkoitettuna Valtiontakuukeskuksen tehtävänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989.

4.

Laki

laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan laivanrakennus- ja laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 momentti sekä 5 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti ja 5 § 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1094/85) sekä 4 §:n 1 momentti 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (811/81), näin kuuluviksi:

1 §

Suomalaisille laivanrakennus- tai laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettyjen luottojen vakuudeksi Valtiontakuukeskus voi myöntää valtiontakauksia siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Valtiontakausta ei myönnetä sellaisen velan pääoman vakauttamiseen, jonka antajana tai takaajana on muu kotimainen luottolaitos kuin Valtiontakuukeskus. Tällaisen luoton korkojen maksamiseen käytetyille luotolle voidaan kuitenkin erityisistä syistä myöntää valtiontakaus.

4 §

Valtiontakaukselle on annettava Valtiontakuukeskuksen hyväksymä vastavakuus, joka on luovutettava takuukeskuksen haltuun.

5 §

Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 3 000 miljoonan markan määrä korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Ulkomaisen luoton määrä lasketaan Suomen Pankin kyseiselle valuutalle vahvistaman, takauksen antamishetkellä voimassa olevan myyntikurssin mukaan. Suomen Pankin kurssilistasta pysyvästi puuttuvan valuutan kurssi lasketaan käyttäen tämän valuutan takauksen antamisajankohtana käypää kansainvälistä kurssia sellaisessa valuutassa, jolle on käytettävissä Suomen Pankin kurssi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Lain 5 § tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 1989.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pertti Salolainen*

